

KOMENTÁŘ

15. 12. 2025

Knihovny a kulturní zařízení v Jihomoravském kraji v roce 2024

Do knihoven v Jihomoravském kraji přišlo v roce 2024 5,5 mil. návštěvníků, měli možnost si vybrat z 8,7 mil. knih či využít 967 počítačů s připojením na internet. Registrovaný čtenář si v loňském roce vypůjčil v průměru 28 knih. Památkové objekty v Jihomoravském kraji navštívilo 1,4 mil. návštěvníků a 1,2 mil. návštěvníků zhlédlo expozice a výstavy v muzeích a galeriích.

Veřejné knihovny v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji bylo na konci roku 2024 v provozu 596 veřejných knihoven a 91 poboček knihoven včetně pojízdných zařízení. V knihovnách bylo registrováno celkem 146,3 tis. čtenářů, z toho bylo 40,5 tis. čtenářů ve věku do 15 let. Z níže uvedených dat můžeme vyčíslit pozvolný nárůst obou skupin registrovaných čtenářů oproti „covidovým“ letům 2020 a 2021. Nicméně počet registrovaných čtenářů byl v porovnání s rokem 2019 o 10,0 % nižší a o 7,2 % nižší u počtu čtenářů do 15 let.

Tab. 1 Vybrané údaje o veřejných knihovnách v Jihomoravském kraji

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Veřejné knihovny¹⁾	609	606	603	599	598	596
Pobočky knihoven	93	94	94	94	93	91
Knihovní jednotky celkem (tis.)	8 811	8 811	8 751	8 724	8 693	8 683
Registrovaní čtenáři (tis. osob)	162,4	137,8	125,4	140,8	146,1	146,3
z toho registrovaní čtenáři do 15 let (tis. osob)	43,6	35,2	30,5	37,3	39,7	40,5
Výpůjčky celkem (tis.)	4 894,5	3 719,3	3 353,8	4 036,4	4 135,6	4 132,8
vč. návštěvníků on-line služeb (tis. osob)	5 035,1	4 274,4	3 611,6	4 523,9	5 077,0 ²⁾	5 489,3
Studijní místa	7 123	7 224	7 098	6 963	6 987	7 069
Počítače pro uživatele ³⁾	1 224	1 209	1 164	.	.	.
z toho napojené na internet	1 148	1 133	1 094	1 082	1 052	967
internet v knihovně (tis. osob)	358,3	130,6	129,0	266,1	280,0	286,4

¹⁾ včetně Moravské zemské knihovny a krajských vědeckých knihoven

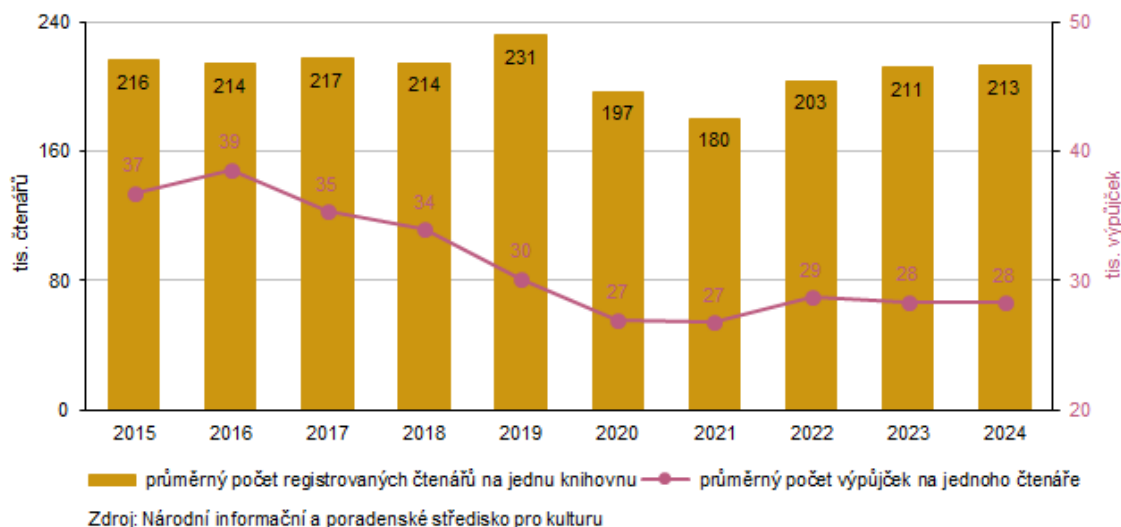
²⁾ změna metodiky monitoringu evidence on-line služeb

³⁾ od r. 2022 není sledováno

Čtenáři měli v knihovnách v kraji v roce 2024 k dispozici 8,7 mil. knihovních jednotek. Bylo evidováno celkem 4,1 mil. výpůjček, jejich počet se oproti roku 2023 snížil o 2,8 tis. Registrovaný čtenář si v roce 2024 vypůjčil v průměru 28 knih. Průměrný počet registrovaných čtenářů připadajících na jednu knihovnu včetně poboček byl až do roku 2018 vcelku stálý, po mírném nárůstu čtenářů v roce 2019 následoval pokles, který dosáhl minima v roce 2021 (180 čtenářů na knihovnu). V roce 2024 bylo registrováno na jednu knihovnu průměrně 213 čtenářů.

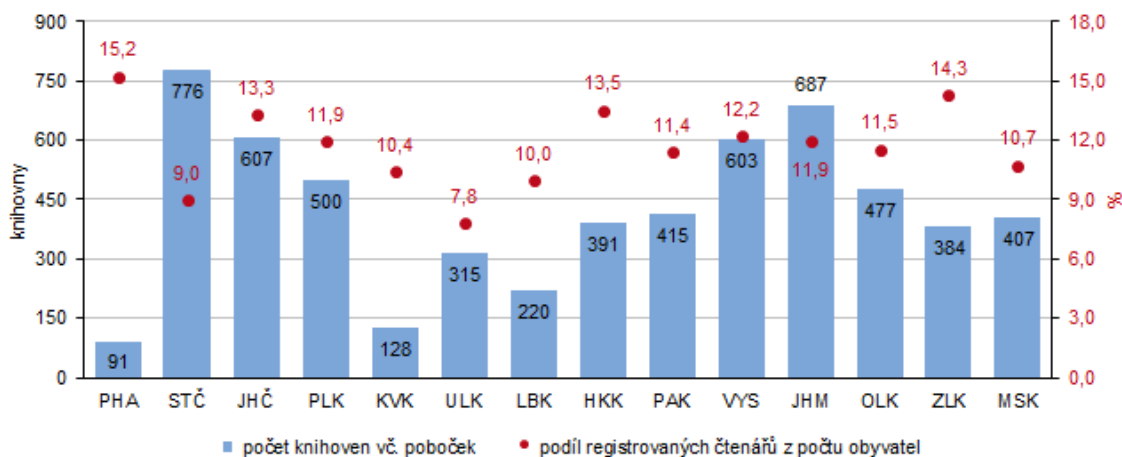
KOMENTÁŘ

Graf 1 Čtenáři knihoven (včetně poboček) v Jihomoravském kraji v letech 2015 až 2024

V roce 2024 na jednu knihovnu v Jihomoravském kraji připadalo 1 784 obyvatel, počet registrovaných čtenářů tvořil 11,9 % středního stavu obyvatel. Pokud by měl tento ukazatel posloužit jako měřítko pro srovnání krajů, pak nejnižší podíl čtenářů z počtu obyvatel byl vykázán v Ústeckém kraji (7,8 %), nejvyšší v hl. m. Praze (15,2 %). Podíl registrovaných čtenářů na celkovém počtu obyvatel v Jihomoravském kraji byl spolu s Plzeňským krajem 6. nejvyšší.

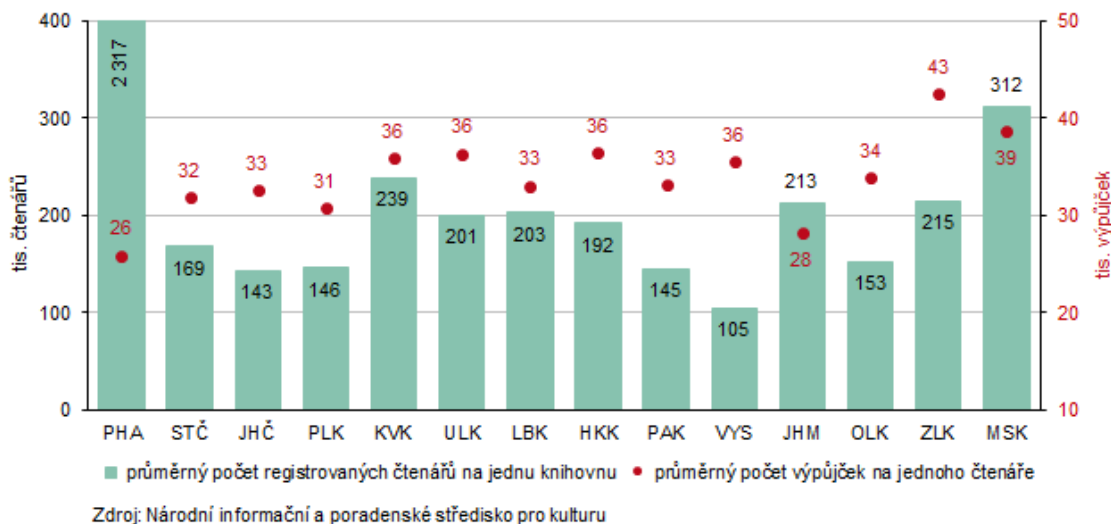
Graf 2 Počet knihoven a podíl čtenářů na obyvatelstvu podle krajů v roce 2024

Nejvyšší počet knihoven vč. poboček byl v roce 2024 sice evidován ve Středočeském kraji (776), nejvyšší počet registrovaných čtenářů byl ale v hl. m. Praze (210,8 tis. osob). V Praze také v průměru připadlo nejvíce registrovaných čtenářů na 1 knihovnu (2 317). Neaktivnější čtenáři byli ve Zlínském kraji, v průměru zde ročně na jednoho čtenáře připadlo 43 výpůjček, naopak nejméně aktivní čtenáři byli v hl. m. Praze (26 výpůjček). Jihomoravský kraj se zařadil až na předposlední 13. místo, kde na jednoho čtenáře v průměru ročně připadlo 28 výpůjček.

KOMENTÁŘ

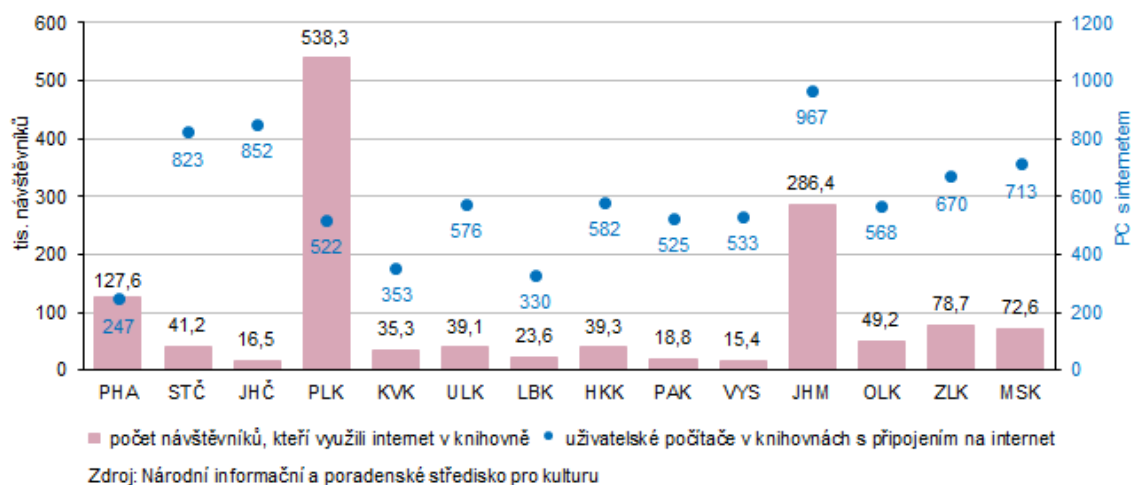
Graf 3 Čtenáři knihoven (včetně poboček) podle krajů v roce 2024

Ve veřejných knihovnách jsou k dispozici také počítače s připojením k internetu. V jihomoravských knihovnách bylo v roce 2024 celkem 967 počítačů připojených na internet, jejich počet se v posledních letech pozvolna snižuje. Ovšem mírně roste počet návštěvníků knihoven využívajících internet v knihovně. V roce 2024 bylo v kraji evidováno 286,4 tis. návštěvníků knihoven využívajících jejich internet, což představuje meziroční nárůst o 2,3 %. Ovšem při porovnání s rokem 2019 tento počet klesl o 20,1 % a stále nedosáhl úrovně před pandemií.

V mezikrajském srovnání byl počet počítačů v knihovnách s připojením na internet v Jihomoravském kraji nejvyšší, počet návštěvníků knihoven využívajících internet v knihovně v roce 2024 byl po Plzeňském kraji 2. nejvyšší.

Graf 4 Čtenáři knihoven využívající internet v knihovnách podle krajů v roce 2024

KOMENTÁŘ

Památkové objekty v Jihomoravském kraji zpřístupněné návštěvníkům za vstupné

Dalším prvkem z oblasti kulturních zařízení jsou památkové objekty s kulturně výchovným využitím, které jsou v kraji zpřístupněné návštěvníkům za vstupné. Patří sem hrady, zámky, kláštery, kostely, mlýny apod., ovšem památky, které jsou ve správě muzea či galerie, sem zařazeny nejsou.

V Jihomoravském kraji k památkovým objektům zpřístupněným návštěvníkům za vstupné namátkou patří hrady Bítov, Janův Hrad, Nový Hrad u Adamova, Pernštejn, Špilberk, Veveří; zříceniny hradu Boskovice, Cornštejn, Nový Hrádek u Lukova; zámky Boskovice, Bučovice, Kunštát na Moravě, zámek Lednice se 4 objekty, Lysice, Milotice, Oslavany, Rájec nad Svitavou, Rosice, Slavkov u Brna, Uherčice, zámek Valtice se 3 objekty, Velké Opatovice, Vranov nad Dyjí; kláštery v Dolních Kounicích, Předklášteří, Rajhradě; mlýny Rudice, Veverská Bítýška, Klobouky u Brna, Ruprechtov; věže Vlčova nebo Radniční ve Znojmě.

Tab. 2 Vybrané údaje o památkových objektech zpřístupněných za vstupné v Jihomoravském kraji

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Památky zpřístupněné návštěvníkům za vstupné	39	42	41	38	41	44
Návštěvníci celkem (tis. osob)	1 310,6	940,5	951,9	1 231,9	1 327,1	1 368,1
Inventurní jednotky mobiliárního fondu	121 648	137 858	140 875	141 579	142 094	141 341
Počet svazků historických knihovnických fondů	170 234	170 252	167 576	167 025	167 215	155 299
Kulturní akce v památkách	623	413	241	429	423	672
Návštěvníci kulturních akcí celkem (tis. osob)	394,5	209,9	806,9	326,8	372,9	400,6

Do roku 2019 památkové objekty v Jihomoravském kraji navštívilo každoročně více než milion osob. Po výrazném propadu návštěvnosti v období „covidových“ let, kdy památky navštívilo v průměru 946,2 tis. osob, překročila v následujících letech návštěvnost opět milionovou hranici. V areálu památek jsou pořádány i kulturní akce. V roce 2024 byl počet návštěvníků kulturních akcí 400,6 tis. os. Oproti loňskému roku došlo k nárůstu počtu návštěvníků kulturních akcí o 7,4 %. Na růstu počtu návštěvníků kulturních akcí v roce 2024 se podílel především růst počtu kulturních akcí v památkách o 249, tj. o 58,9 %.

Muzea a galerie v Jihomoravském kraji

Tab. 3 Vybrané údaje o muzeích a galeriích v Jihomoravském kraji

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Muzea, galerie	40	39	36	36	38	38
v tom:						
muzea, památníky	36	35	31	33	36	36
galerie	4	4	5	3	2	2
Pobočky muzeí a galerií	42	41	42	42	42	45
Expozice	216	224	223	220	232	245
Uspořádané výstavy	433	275	306	336	357	345
Návštěvníci expozic a výstav (tis. osob)	1 163,6	663,3	704,3	1 072,9	1 252,4	1 156,3
Evidované sbírkové předměty (tis.)	3 968,0	4 039,0	4 283,0	4 152,4	4 217,0	4 268,4

KOMENTÁŘ

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2024 veřejnosti k dispozici 36 muzeí a památníků, 2 galerie a 45 poboček muzeí a galerií. Bylo v nich možno shlédnout 245 expozic a 345 výstav, které navštívilo téměř 1,2 mil. návštěvníků.

Poznámka

V oblasti kulturních zařízení jsou pro potřeby statistiky využívány výstupy z resortních statistických informačních systémů, které zpracovává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Praha. Údaje v tabulkách zachycují u stavových ukazatelů stav ke konci roku (např. počet knihoven, galerií), u intervalových ukazatelů úhrn za rok (např. počet návštěvníků). Údaje jsou šetřeny za kulturní organizace, jejichž zřizovatelem je stát (Ministerstvo kultury ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR nebo jiná ministerstva a územně samosprávné celky) a dále kulturní zařízení zřizovatelů církevních, občanských sdružení, obecně prospěšných společností, podnikatelů (právnických i fyzických osob) aj.

Kontakt:

Ing. Jitka Hortová
Krajská správa ČSÚ v Brně
T: 542 528 115
E: jitka.hortova@csu.gov.cz